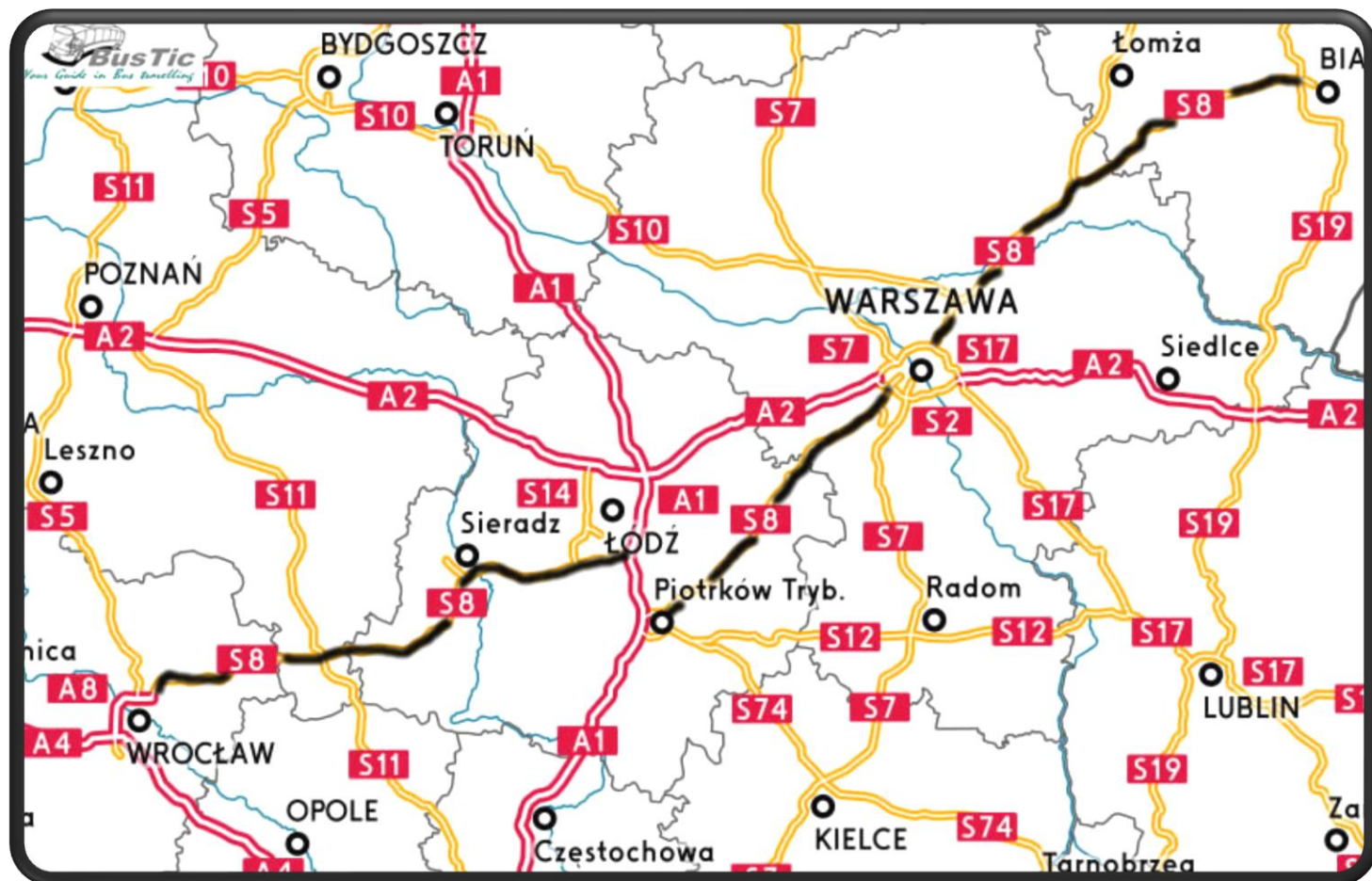

Autosnelweg S8

Białystok – Wrocław

Obwodnica Warszawy

- De S8 is een droga ekspresowa in Polen.
- De weg vormt zowel een oost-west als noord-zuidroute en loopt vanaf Wrocław via Łódź en Warszawa naar Białystok.
- De route moet 557 kilometer lang worden, waarvan 399 kilometer is opengesteld.

Naam

- Het deel in Warszawa heeft diverse namen.
- Het westelijke deel van de S8 heet er de **Trasa Powązki-Konotopa** (TPK), evenals de **Trasa Armii Krajowej** (TAK).
- Het noordelijk deel heet de **Trasa Toruńska** (TT).
- Deze drie delen zijn onderdeel van de Ekspresowa **Obwodnica Warszawy** (EOW) - Snelwegring Warszawa.

Routebeschrijving

Dolnośląskie & Wielkopolskie

- De S8 begint ten zuidwesten van Wrocław op de DK8, in het voorland van de Sudety, het gebergte op de grens met Tsjechië.
- De snelweg voert met 2x2 rijstroken noordwaarts en gaat ter hoogte van het Węzeł Wrocław-Południe over in de A8 rond de stad Wrocław.
- Men kruist hier de A4.
- Noordoostelijk van Wrocław gaat de A8 weer over in de S8, die dan oostwaarts loopt, rond het stadje Oleśnica.
- Daarna voert de route kortstondig door het woiwodschap Wielkopolskie.
- Men komt hier langs Kępno, een klein stadje waar in de toekomst een knooppunt met de S11 moet komen.

Łódzkie

- De S8 voert dan door het vlakke centrale deel van Polen, grotendeels bestaand uit het woiwodschap Łódzkie.
- De snelweg voert langs wat kleine plaatsjes, waarvan Sieradz de belangrijkste is.
- Daarna volgt het stadje Łask, waarna de S8 ten zuiden van de grote stad Łódź langs loopt, en bij Pabianice de S14 kruist.
- De S8 eindigt dan ten zuidoosten van Łódź op de A1.

- Het tweede deel begint ruim 25 kilometer verder zuidelijker op een knooppunt tussen de A1 en S8 bij Piotrków Trybunalski, een kleine stad die veel distributiecentra heeft vanwege de centrale ligging in Polen.
- De snelweg voert dan met 2x2 rijstroken noordoostwaarts langs een aantal kleine stadjes als Tomaszów Mazowiecki en Rawa Mazowiecka.
- Anders dan de namen van deze plaatsen doen vermoeden liggen ze in Łódzkie.

Mazowieckie

- De snelweg voert in Mazowieckie rond het stadje Mszczonów en voert noordoostwaarts naar Warszawa, waarbij het verkeer geleidelijk drukker wordt en de S8 langzaam dichters langs de parallelle A2 loopt.
- Ten zuiden van Warszawa voert de route rond Raszyn en kruist er de S2, de zuidring van Warszawa.
- Daarna verloopt de S8 rond de stad Warszawa, via het Węzeł Konotopa waar de A2 uit Poznań eindigt.
- De snelweg telt dan 2x3 rijstroken door het westen en noorden van Warszawa en steekt de rivier de Wisła over.
- Ten noordoosten van Warszawa voert de snelweg met 2x2 rijstroken door een afwisseling van weilanden en bossen, langs kleine stadjes als Radzymin, Wyszaków en Ostrów Mazowiecka.
- Bij deze laatste plaats moet de S61 in de toekomst afslaan en het doorgaande verkeer naar Litouwen verwerken.

Podlaskie

- Het laatste deel van de S8 voert door Podlaskie.
- De snelweg voert in rechte lijn rond Zambrów en eindigt dan ten westen van Białystok op een toekomstig knooppunt met de S19, vanwaar verkeer verder kan richting Hrodna in Wit-Rusland.

Geschiedenis

- De S8 is erg gefragmenteerd aangelegd.
- In eerste instantie openden er diverse rondwegen tussen 1998 en 2008, namelijk die van Radzymin, Ostrów Wielkopolski, Oleśnica en Wyszaków.
- In 2009 werd het deel tussen Radzymin en Wyszaków opengesteld, wat aansluit op de rondwegen van deze twee plaatsen, waardoor het eerste langere deel van de S8 werd opengesteld.
- Op 6 juni 2012 werd een 7 kilometer lang tracé door het noorden van Warszawa opengesteld.

Wrocław - Łódź

- Op 28 november 2006 opende de rondweg van Oleśnica voor het verkeer.
- Op 6 oktober 2012 werd een 22 kilometer lang traject tussen Wrocław en Oleśnica opengesteld.
- Aansluitend opende op 30 november 2012 het deel tussen Oleśnica en Syców over 25 kilometer.
- Op 21 december 2013 opende een 45 kilometer lange verlenging van Syców tot Wieluń (voorheen aansluiting Walichnowy).
- Op 11 april 2014 opende het eerste deel van de S8 bij Łódź, namelijk een ruim 16 kilometer lang deel tussen de S14 bij Róża en Rzgów, gevolgd door 8 kilometer tussen Łask en Róża op 8 augustus 2014.
- Hiermee kwam ook het węzeł Róża gereed.
- Op 29 oktober 2014 opende een vrij lang stuk van 40 kilometer tussen Wieluń (Walichnowy) en Sieradz-południe (zuid) voor het verkeer en op 29 november 2014 opende de ontbrekende schakel tussen Sieradz-południe en Łask voor het verkeer over 34 kilometer, waarmee de S8 doorgaand te berijden was tussen Wrocław en Łódź.
- Met de openstelling van de S8 tussen Wrocław en Łódź is de wegnummering in dit deel van Polen significant gewijzigd.
- De DK8 kwam als nummer geheel te vervallen in het gebied. Tussen Wrocław en Walichnowy is geen DK-route meer.
- Tussen Walichnowy en Piotrków Trybunalski is de DK8 omgenummerd tot de DK74, die hiermee ruim 100 kilometer langer werd.
- Tussen Walichnowy en Łódź is de DK14 geheel komen te vervallen, die hiermee bijna 100 kilometer korter werd.
- Tevens is de DK12 omgelegd over de nieuwe rondweg van Sieradz en vervolgens de S8.
- Daardoor zijn er tussen Wrocław en Łódź geen DK-routes meer die parallel aan de S8 lopen.
- In en rond Wrocław is de oorspronkelijke DK8 omgenummerd tot de DK98, omdat dit deel niet door een S-weg, maar A-weg is vervangen, de A8.

Piotrków Trybunalski - Warszawa

- Vanaf Piotrków Trybunalski naar Warszawa is de historische 'Gierkówka' als een weg met 2x2 rijstroken en verkeerslichten aangelegd in de jaren '70.
- Deze weg is vanaf 2010 gefaseerd ongelijkvloers gemaakt en uitgebouwd tot de S8.
- Op 25 mei 2012 werd de eerste ongelijkvloerse aansluiting geopend, de aansluiting Tomaszów Mazowiecki-Północ.
- Op 8 juni 2012 opende de aansluiting Tomaszów Mazowiecki-Południe.
- Op 16 oktober 2012 werd een 22 kilometer lang deel van de S8 gereconstrueerd opgeleverd tussen Rawa Mazowiecka en Adamowice.
- Op 26 oktober 2012 werden de werkzaamheden tussen Piotrków Trybunalski en Adamowice over 61 kilometer afgerond, waarmee dit stuk 84 kilometer lang een ononderbroken droga ekspresowa was.
- Op 23 augustus 2013 kwam de 2x2-capaciteit gefaseerd beschikbaar rond Mszczonów over 10 kilometer.
- Op 17 juli 2015 opende de S8 aan de zuidkant van Warszawa, tussen Wolica en het Węzeł Opacz met de S2.
- Dit was één van de belangrijkste openstellingen in Polen, aangezien de DK8 door Raszyn één van de grootste knelpunten van het land was.

Warszawa

- Enkele delen van de route die later zijn opgewaardeerd tot S8 zijn al eerder aangelegd.
- De Most gen. Stefana Grota-Roweckiego over de Wisła is 28 november 1981 opengesteld, vermoedelijk is destijds ook de weg opengesteld tussen het knooppunt met de Wisłostrada aan de westkant van de brug en de Trasa Toruńska tot aan de oude DK8 bij Marki aan de noordkant van Warszawa.
- Het deel westelijk van de brug over de Wisła is in de tweede helft van de jaren '80 aangelegd, ook wel bekend als het Trasa Armii Krajowej.
- Dit was destijds al een ongelijkvloerse stadsautoweg met 2x3 rijstroken, maar boog in het noordwesten van de stad af naar de Aleja Prymasa Tysiąclecia.

Trasa Toruńska

- Trasa Toruńska in het noorden van de stad had oorspronkelijk drie knooppunten; met Wisłostrada, de DK61 en met Ulica Marywilska.
- Vermoedelijk in 1997 is de ongelijkvloerse aansluiting bij het Centrum Handlowe Targówek aangelegd, toen die shopping mall werd opengesteld.
- De flyover aan het einde van Trasa Toruńska naar de oude DK8 is ook al in of voor de jaren '90 aangelegd.
- Tot 2012 was er één kruispunt met verkeerslichten op het Trasa Toruńska, met Ulica Łabiszyńska.
- Deze ongelijkvloerse aansluiting is aangelegd tijdens de grote ombouw van de DK8 tot S8. Dit was op 7 juni 2012 gereed.

Trasa Armii Krajowej

- Trasa Armii Krajowej is het noordwestelijk deel van de S8 rond Warszawa. De aanleg begon midden jaren 80.
- In 1990 werd het eerste deel geopend tussen de Wisłostrada en Ulica Słowackiego, in 1995 verder tot Ulica Bronowskiego en in 2001 verder tot Aleja Prymasa Tysiąclecia, waar het doorgaande verkeer door het westen van de stad ging over een semi-ongelijkvloers stadsweg.

Aleja Obrońców Grodna

- Aleja Obrońców Grodna is een weinig gebruikte naam voor het deel van de S8 tussen het Węzeł Konotopa met de A2/S2 en het knooppunt met Aleja Prymasa Tysiąclecia, waar de snelweg verandert van naam tot het Trasa Armii Krajowej.
- Dit deel is 10 kilometer lang en was grotendeels een greenfield bouw, over nieuw tracé.
- Voor de aanleg van dit deel van de snelweg is altijd ruimte vrijgehouden, waardoor relatief weinig woningen en panden onteigend hoefden te worden.
- De bocht waar de weg afboog naar de Aleja Prymasa Tysiąclecia is omgebouwd tot compact sterknooppunt met verdiepte en verhoogde verbindingswegen.
- Dit deel is in twee fases opengesteld, op 19 januari 2011 opende het deel tussen de oude DK2 (thans DK92) en de Aleja Prymasa Tysiąclecia, en op 23 mei 2012 opende het zuidelijkste deel tot aan het Węzeł Konotopa, toen ook het laatste deel van de A2 naar Łódź werd geopend.

Warszawa - Białystok

- In 1998 opende het eerste deel van de S8, namelijk de rondweg van Radzymin. In 2003 opende de rondweg van Ostrów Mazowiecka.
- In 2008 volgde de rondweg van Wyszaków, die aansloot op de eerder geopende rondweg van Radzymin.
- Op 12 september 2012 opende het eerste deel in Podlaskie, tussen Jezewo en Białystok.
- Op 2 oktober 2012 opende de rondweg van Zambrów over 11 kilometer voor het verkeer.

Toekomst

Tsjechische grens - Wrocław

- Op termijn is een verlenging naar de grens met Tsjechië gepland.
- Hoe dit exact vormgegeven gaat worden is nog niet bekend.
- In de regio is ook op termijn de S3 gepland die moet aansluiten op de Tsjechische R10. De S8 zal waarschijnlijk iets oostelijker aansluiten in de regio Kłodzko.

Wrocław - Łódź

- De S8 is voltooid tussen Wrocław en Łódź. De openstelling van de oostelijkste 5 kilometer tussen Rzgów en de A1 ten zuiden van Łódź is afhankelijk van de openstelling van de A1, gepland in augustus 2016.

Łódź - Piotrków Trybunalski

- Er zijn momenteel geen formele plannen om de S8 vanaf Łódź oostwaarts te verlengen en directer richting Warszawa aan te sluiten, maar het knooppunt tussen de A1 en S8 bij Łódź is hier wel op voorbereid.
- Als de S8 verlengd wordt vanaf de A1 tot ten noorden van Piotrków Trybunalski dient het zuidelijke deel van de huidige S8 te worden omgenummerd, waarschijnlijk het deel tussen Piotrków Trybunalski en Tomaszów Mazowiecki.

Piotrków Trybunalski - Warszawa

- Een groot deel van de DK8 is inmiddels omgebouwd tot de ongelijkvloerse S8, van Piotrków Trybunalski tot Radziejowice.
- Het deel van Radziejowice tot Paszków bij Warszawa moet nog worden aangelegd. Dit deel zal deels over een nieuw tracé worden aangelegd.
- Dit stuk is 21,5 kilometer lang en wordt deels met 2x3 rijstroken uitgevoerd (vanaf Nadarzyn).
- De aanbesteding begon in december 2013 en de uitvoering is gepland voor 2016 - 2018.
- Op 3 juni 2015 werden de contracten getekend voor een 11,6 kilometer lang deel tussen Przeszkoda en Paszków, net ten zuidwesten van Warszawa.
- Dit deel moet in oktober 2018 worden opengesteld.]
- Doorgaand verkeer gebruikt het beste de DK50 rond Żyrardów als schakel tussen de S8 en A2 naar Warszawa totdat de S8 gereed is.

Warszawa

- Met meer dan 60.000 voertuigen per etmaal is het gelijkvloerse deel door de voorstad Raszyn één van de grootste knelpunten van heel Polen.
- Het laatste deel naar Warszawa verwerkt de DK8 namelijk ook het verkeer vanaf de DK7.
- Vanaf april 2013 wordt hier de S8 aangelegd rond het dorp Raszyn, dat aansluit op de S2, de zuidring van Warszawa.
- De aanleg van dit stuk kost 565 miljoen PLN (circa € 135 miljoen).
- Dit deel moet in december 2015 worden opengesteld.
- Het deel tussen Konotopa en de Ulica Powązkowa is reeds opengesteld, evenals vanaf de Ulica Modliński tot aan de voorstad Marki.
- Vanaf de Ulica Powązkowa naar de Ulica Modliński wordt de DK8 tussen 2013 en 2015 gemoderniseerd en daarna omgenummerd naar S8.
- Hier wordt de brug over de Wisła vervangen door een bredere met 10 rijstroken met een parallelstructuur.

Warszawa - Białystok

- Het deel tussen Marki (Warszawa) en de bestaande S8 bij Radzymin is 15,4 kilometer lang.
- De contracten voor dit traject zijn op 28 november 2014 getekend.
- Dit deel moet circa juli 2017 worden opengesteld.
- Dit segment wordt direct met 2x3 rijstroken aangelegd.

- Het deel vanaf Wyszaków tot de grens met Mazowieckie/Podlaskie moet tussen 2015 en 2018 aangelegd worden over 33,9 kilometer.
- Het deel tussen de grens met Mazowiecki/Podlaskie en Zambrów moet rond 2017 opengesteld worden.
- Dit deel is in 2009 goedgekeurd en is 14,9 kilometer lang.
- De contracten zijn op 28 januari 2015 getekend en moet medio 2017 worden geopend.

- Op 7 augustus 2014 werden de contracten getekend voor de aanleg van 15,4 kilometer S8 tussen Zambrów en Mężenin.
- Dit moet in juni 2016 gereed zijn.
- Op 22 december 2014 werden de contracten getekend voor 14,3 kilometer S8 tussen Mężenin en Jezewo.
- Dit moet in juni 2017 worden opengesteld.

Aanpassing route

- Oorspronkelijk was het de bedoeling om de S8 vanaf Białystok via Augustów en Suwałki naar de Litouwse grens bij Budzisko te laten lopen.
- Dit zou de S8 tot veruit de langste snelweg van Polen maken met een lengte van ruim 800 kilometer.
- Een deel van deze route loopt door de Rospudavallei, een beschermd natuurgebied ten noorden van Augustów.
- De aanleg van dit stuk tussen Augustów en Suwałki heeft ook deels daadwerkelijk plaatsgevonden.
- Natuurbeschermers en activisten kwamen in opstand tegen de aanleg van dit segment van de S8, wat ervoor zorgde dat de werkzaamheden werden stilgelegd.
- Mede door tussenkomst van de Europese Unie, die dreigde om EU-fondsen voor Polen te blokkeren, is uiteindelijk afgezien van dit tracé.
- Uiteindelijk is afgezien van de gehele S8 ten noorden van Białystok.

- De bouw van de S8 in dit gebied heeft plaatsgevonden, en was het verst gevorderd tussen Augustów en de zuidkant van het bosgebied rond de rivier de Rospuda.
- Hier zijn alle kunstwerken opgeleverd en is de weg deels verhard.

- Ten noorden van het bosgebied is men enkel met grondwerkzaamheden bezig geweest, en heeft men een begin gemaakt met twee kunstwerken.
- Deze beide delen zullen worden afgebroken.
- Men heeft ook onvolkomenheden ontdekt bij het ontwerp van de S8 ten noordwesten van Augustów.
- Uiteindelijk werd dit tracé gebruikt voor de aanleg van de autoweg DK8 van Augustów naar Raczki.

- Op 28 oktober 2009 werd bekend dat de S8 niet langer naar de grens met Litouwen zal lopen, maar bij Białystok zal eindigen op de S19.
- Er is een alternatief in de vorm van de S61 gecreëerd, die vanaf Ostrów Mazowiecka naar Budzisko zal lopen via een westelijker route via Łomża en Ełk.
- Om deze reden is ook het tracé van de S19 rondom Białystok aangepast.
- De S8 zal aan de westzijde van Białystok eindigen op de S19, die dan de rondweg van Białystok gaat vormen.
- Per saldo betekent deze aanpassing de bouw van circa 75 kilometer extra autosnelweg ten opzichte van de voormalige variant.

Begin	Białystok
Einde	Wrocław
Lengte	557 km

 Choroszcz	S8
---	-----------

Choroszcz

- Choroszcz is een stad in het Poolse woiwodschap Podlachië, gelegen in de powiat Białostocki en gemeente Choroszcz.
- De oppervlakte bedraagt 16,79 km², ± 5411 inwoners (2005).

 Tykocin	S8
---	-----------

Tykocin

- Tykocin is een stad in het Poolse woiwodschap Podlachië, gelegen in de powiat Białostocki.
- De oppervlakte bedraagt 28,96 km², ± 2002 inwoners (30 juni 2012).
- Nabij Tykocin ligt het gereconstrueerde 15de eeuwse koninklijke kasteel van Tykocin.
- Het stadje heeft vele monumenten, wat ervoor zorgt dat het steeds meer bezocht worden door toeristen uit binnen- en buitenland.
- Tykocin kreeg in 1425 zijn stadsrechten.
- In 1656 had nabij het dorpje de slag bij Tykocin plaats

 Rzędziany	S8
---	-----------

 Jeżewo 64	S8
--	-----------

Jeżewo

- De gemeente Jeżewo is een landgemeente in het Poolse woiwodschap Koejavië-Pommeren, in powiat Świecki.
- De zetel van de gemeente is in Jeżewo.
- Op 30 juni 2004 telde de gemeente ± 7734 inwoners.

  Kobylin	S8
---	-----------

Kobylin

- Kobylin is een stad in het Poolse woiwodschap Groot-Polen, gelegen in de powiat Krotoszyński.
- De oppervlakte bedraagt 4,92 km², ± 3018 inwoners (2005).

  Sikory	S8
--	-----------

  Meżenin	S8
---	-----------

  Kołaki	S8
--	-----------

Kołaki

- Kołaki Kościelne is een dorp in het Poolse woiwodschap Podlachië, in het district Zambrowski.
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Kołaki Kościelne.

 Wiśniewo	S8
--	-----------

Wiśniewo

- Wiśniewo is een dorp in het Poolse woiwodschap Mazovië, in het district Mławski.
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Wiśniewo.

  Kreuz: Zambrów	63	>	S8
	66	>	

  Szumowo	S8
---	-----------

Szumowo

- Szumowo is een dorp in het Poolse woiwodschap Podlachië, in het district Zambrowski.
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Szumowo en telt ± 1100 inwoners.

Ostrów Maz. - Szumowo (gepland)

 Ostrów Mazowiecka	S8
---	-----------

 Ostrów Mazowiecka	S8
---	-----------

 Ostrów Mazowiecka 60	S8
---	-----------

 Brok 50	S8
--	-----------

Brok

- Brok is een stad in het Poolse woivodschap Mazovië, gelegen in de powiat Ostrowski.
- De oppervlakte bedraagt 28,05 km², ± 1882 inwoners (2005).

Turzyn - Brok (gepland)

 Skuszew 62	S8
---	-----------

 Lucynów	S8
---	-----------

 Mostówka	S8
--	-----------

 Niegów	S8
--	-----------

 Trojany	S8
---	-----------

Trojany

- Trojany is een plaats in het Poolse district Wołomiński, woivodschap Mazovië.
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Dąbrówka en telt ± 490 inwoners.

 Wola Raszewska	S8
--	-----------

 Radzymin-północ	S8
---	-----------

  Kreuz: 	S8	> (oud tracé)	S8
		>	

  Radzymin-południe	S8
---	-----------

Radzymin

- Radzymin is een stad in het Poolse woivodschap Mazovië, gelegen in de powiat Wołomiński.
- De oppervlakte bedraagt 23,32 km², ± 8818 inwoners (2008).

  Marianów	S8
--	-----------

Marianów

- Marianów Sierakowski is een plaats in het Poolse district Gostyniński, woiwodschap Mazovië.
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Gostynin en telt ± 130 inwoners (2006).

  Kobyłka	S8
---	-----------

Kobyłka

- Kobyłka is een stad in het Poolse woiwodschap Mazovië, gelegen in de powiat Wołomiński.
- De oppervlakte bedraagt 20,05 km², ± 17.586 inwoners (2005).

  Zielonka	S8
--	-----------

Zielonka

- Zielonka is een stad in het Poolse woiwodschap Mazovië, gelegen in de powiat Wołomiński.
- De oppervlakte bedraagt 79,23 km², ± 17.075 inwoners (2005).

  Kreuz: 	S17	>	S8
		>	

 Warszawa-Radzyminska	S8
--	-----------

 Warszawa-Głębocka	S8
---	-----------

 Warszawa-Łabiszyńska	S8
--	-----------

Warschau - Cultuur

Musea

- Nationaal Museum
- Muzeum Wojska Polskiego (Museum Poolse leger)
- Museum voor hedendaagse kunst
- Zamek Królewski (Koninklijk Paleis)
- Nationale Kunstgalerie Zacheta
- Museum van de Opstand van Warschau
- Historisch museum van het Poolse jodendom

- Chopin Museum

Warszawa-ul. Marywilska	S8
--------------------------------	-----------

Warschau - Overige

- Graf van de onbekende soldaat
- Piłsudski-plein
- Koningsweg

Kreuz: Warszawa-Praga Północ	61	>	S8
		>	

Kreuz: Warszawa-Centrum	7	>	S8
		>	

Warszawa-Żolyborz E	S8
----------------------------	-----------

Warschau - Paleizen

- Koninklijk Paleis
- Królikarnia ("Konijnenstal")
- Łazienkipaleis
- Paleis onder het blikken dak (Pałac pod Blachą)
- Potockipaleis
- Raczyńskipaleis
- Sapiehapaleis
- Wilanówpaleis

Warszawa-Żolyborz W	S8
----------------------------	-----------

Warschau - Kerken

- Johanneskathedraal, een van de oudste kerken van de stad
- Jezuïetenkerk, tegenover de Johanneskathedraal, met een maniëristische façade
- Sint-Annakerk, in de buurt van het Slotplein, met een neoclassicistische façade
- Heilig-Kruiskerk, tegenover de universiteit, in barokke stijl
- Alexanderkerk, oorspronkelijk uit 1818, herbouwd na de Tweede Wereldoorlog
- Evangelisch-Augsburgse Kerk van de Heilige Drie-eenheid, een centraalbouw uit 1777, herbouwd na de Tweede Wereldoorlog

Warschau - Bezienswaardigheden

- Het hart van de oude stad Stare Miasto is de Rynek Starego Miasta, het oude marktplein, omgeven door kleurige huizen, die tussen 1949 en 1963 minutieus herbouwd werden onder leiding van een Russische architect.
- Ook andere straten en een deel van de oude omwalling (met het bastion Barbakan) werden hersteld.
- Aan de rand van de oude stad bevindt zich het Slotplein (Plac Zamkowy) met het Koninklijk Paleis (17de eeuw, herbouwd) en de aan koning Sigismund III Wasa gewijde gedenkzuil (Zygmunt-zuil).
- Sigismund was de koning van Polen die Warschau, boven Krakau als hoofdstad verkoos, omdat het dichterbij Zweden lag.
- Bij dit plein begint de Koninklijke Route, bestaande uit de belangrijke boulevards Krakowskie Przedmieście en Nowy Świat, die uiteindelijk naar de voormalige koninklijke buitenverblijven Wilanów leiden.
- Langs de route ligt ook het oudste en mooiste stadspark van Warschau, Łazienki-park.
- Ten noorden van de oude stad ligt de Nowe Miasto (nieuwe stad) met gebouwen uit de 17de eeuw.
- Ten westen van de oude binnenstad is na de Tweede Wereldoorlog een nieuw centrum verrezen.
- Dit gebied kenmerkt zich door hoge, modernistische gebouwen en brede straten; vaak met vrij liggende trambanen.
- Dit gebied is gebouwd rond het Paleis van Cultuur en Wetenschap, (Pools: Pałac Kultury i Nauki), een kolossaal bouwwerk in stalinistische stijl, gebouwd tussen 1952 en 1955 en een geschenk van Stalin aan de stad.
- Dit gebouw, naast het Centraal Station, is voor publiek toegankelijk, en biedt vanaf de hoogste verdieping uitzicht over de stad.
- De inwoners van Warschau hebben gemengde gevoelens bij het paleis, door de zeer gevoelige historische verbintenis met de voormalige Sovjet-Unie.
- Grapjes die wel worden gemaakt over het paleis zijn bijvoorbeeld: "Warschau is het mooist bekeken vanaf het Paleis van Cultuur en Wetenschappen: dan zie je het paleis zelf namelijk niet" en het wordt spottend ook wel eens Peking genoemd.

- Sinds de val van het communisme in 1989 heeft Warschau zich in rap tempo getransformeerd.
- Moderne wolkenkrabbers domineren nu de skyline van Warschau, waar voorheen alleen het Paleis voor Cultuur en Wetenschappen opviel.

 Kreuz: Warszawa-Wola	>	
	>	

 Warszawa-Bemowo	
---	---

Warschau - Bestuurlijke indeling

- Tot 1994 waren er 7 districten in Warschau: Śródmieście, Praga Północ, Praga Południe, Żoliborz, Wola, Ochota, Mokotów.
- Tussen 1994 en 2002 waren er 11 districten: Centrum, Białołęka, Targówek, Rembertów, Wawer, Wilanów, Ursynów, Włochy, Ursus, Bemowo, Bielany:

 Warszawa-Bemowo W	
---	---

Warschau - Geschiedenis

- Warschau is niet de oudste stad van Polen, maar is wel een oude stad. Volgens een legende stamt de naam Warszawa af van twee geliefden, de visser Wars en het meisje Sawa, die de stad zouden hebben gesticht.
- Een andere variant op deze legende spreekt van twee broers.
- De eerste vermelding dateert van 1241.
- Aanvankelijk was het de hoofdstad van het vorstendom Mazovië, maar in 1596 verplaatste de Poolse koning zijn residentie van Kraków naar het centralere Warschau.
- Tijdens de Poolse delingen (1795-1918) maakte Warschau deel uit van het Russische rijk, enkele gebouwen herinneren nog aan die tijd.
- Tijdens de Pools-Russische Oorlog (1919-1921) werd het Rode Leger tot staan gebracht voor de poorten van Warschau en tot de terugtocht gedwongen door het Poolse leger (met hulp van Franse adviseurs).
- Dit ging de geschiedenis in als het "Wonder aan de Weichsel" omdat de rest van Europa behoed zou zijn voor het bolsjewisme.
- De Tweede Wereldoorlog verliep tragisch voor de stad: het omvangrijke joodse getto werd vernietigd na de joodse opstand in 1943, en de stad werd goeddeels verwoest tijdens en na de Opstand van Warschau van 1944.
- Na afloop van de laatste opstand werden alle overgebleven inwoners de stad uit gedreven.
- De bevolking daalde van 1,3 miljoen in 1939 tot 420.000 in september 1945.

- In de naoorlogse tijd is het oude centrum (Stare Miasto) echter in oude stijl herbouwd en de stad staat nu op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO.
- De nauwgezette restauratie ging de geschiedenis in als het "Wonder van Warschau".

 Warszawa-Zachód 92	S8
---	-----------

Warschau - Klimaat

- Warschau ligt op de grens tussen zeeklimaat en landklimaat.
- Door de Opwarming van de aarde is de classificatie aan het wijzigen van Dfb naar Cfb, volgens het systeem van Köppen.
- Dit gebeurt bij een gemiddelde temperatuur boven -3°C in de koudste maand.

  Kreuz: Węzeł Konotopa	A2	> >	S8
---	-----------	--------	-----------

S2

  Kreuz: Węzeł Opacz	S2	> >	S8
--	-----------	--------	-----------

 Puchały	S8
---	-----------

 Warszawa Janki 7	S8
---	-----------

Warschau - Algemeen

- Warschau (Pools: Warszawa) is de hoofdstad van Polen en met ± 1.726.581 inwoners (2014) tevens de grootste stad van het land.
- De stad ligt in het historische landsdeel Mazovië aan de Wisła, waarbij het centrum op de linkeroever ligt en het stadsdeel Praga op de rechter.
- De agglomeratie telt ± 2.879.000 inwoners (2005) en is na die van Katowice de grootste van het land.
- Het is ook de hoofdstad van het woiwodschap Mazovië.

Voor aanvullende informatie Warszawa zie Website BusTic.

  Paszków	S8
---	-----------

Paszkówka

- Paszkówka is een dorp in de Poolse woiwodschap Klein-Polen.
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Brzeźnica (powiat wadowicki).

Radziejowice - Pasków (gepland)

 Radziejowice	S8
--	-----------

Radziejowice

- Radziejowice is een dorp in het Poolse woiwodschap Mazovië, in het district Żyrardowski.
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Radziejowice.

 Mszczonów-Północ	S8
--	-----------

 Mszczonów-Południe	S8
--	-----------

Mszczonów

- Mszczonów is een stad in het Poolse woiwodschap Mazovië, gelegen in de powiat Żyrardowski.
- De oppervlakte bedraagt 8,56 km², ± 6235 inwoners (2005).

 Huta Zawadzka 70	S8
---	-----------

 Kowiesy	S8
---	-----------

Kowiesy

- Kowiesy is een dorp in het Poolse woiwodschap Łódź, in het district Skierniewicki.
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Kowiesy en telt o^oko Kowiesy ± 150 inwoners.

Babsk	S8
--------------	-----------

Babsk

- Babsk is een dorp in de Poolse woiwodschap Łódź.
- Het dorp ligt 75 kilometer ten zuidwesten van Warschau, in het historische landsdeel Mazovië op het traject van de E67.
- Het dorp telt ± 690 inwoners (2004) en ligt op een hoogte van 150 m.
- Het dorp werd voor het eerst vermeld begin 15de eeuw.
- Belangrijkste bezienswaardigheid is de Sint-Antoniuskerk.
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Biała Rawska.

Julianów	S8
-----------------	-----------

Rawa Mazowiecka-Północ 72	S8
----------------------------------	-----------

Rawa Mazowiecka-Południe	S8
---------------------------------	-----------

Rawa Mazowiecka

- Rawa Mazowiecka is een stad in het Poolse woiwodschap Łódź, gelegen in de powiat Rawski.
- De oppervlakte bedraagt 13,67 km², ± 17.765 inwoners (2005).

Podkonice	S8
------------------	-----------

Podkonice

- Podkonice (Hongaars: Padkóc) is een Slowaakse gemeente in de regio Banská Bystrica, en maakt deel uit van het district Banská Bystrica.
- Podkonice telt ± 879 inwoners.

Wólka Jagielczyńska	S8
----------------------------	-----------

Czerniewice	S8
--------------------	-----------

Czerniewice

- Czerniewice is een dorp in het Poolse woiwodschap Łódź, in het district Tomaszowski (Mazovië).
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Czerniewice en telt ± 730 inwoners.

 Lubochnia	S8
---	-----------

Lubochnia

- Lubochnia is een dorp in het Poolse woiwodschap Łódź, in het district Tomaszowski (Mazovië).
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Lubochnia en telt ± 684 inwoners.

 Jakubów	S8
---	-----------

 Tomaszów Mazowiecki-Północ	S8
--	-----------

 Tomaszów Mazowiecki-Centrum	S8
---	-----------

 Tomaszów Mazowiecki-Południe	S8
--	-----------

Tomaszów Mazowiecki

- Tomaszów Mazowiecki is een stad in het Poolse woiwodschap Łódź, gelegen in de powiat Tomaszowski.
- De oppervlakte bedraagt 41,3 km², ± 67.159 inwoners (2005).

 Studzianki	S8
--	-----------

 Wolbórz	S8
---	-----------

Wolbórz

- Wolbórz is een dorp in de Poolse woiwodschap Łódź.
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Wolbórz en telt ± 2381 inwoners.

 Polichno	S8
--	-----------

 Moszczenica	S8
---	-----------

Moszczenica

- Moszczenica is een dorp in het Poolse woiwodschap Łódź, in het district Piotrkowski.
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Moszczenica en telt ± 2571 inwoners.

Łódź

- Łódź is met ± 737.098 inwoners (2010) de derde stad van Polen.
- De stad ligt 130 km ten zuidwesten van Warschau, ongeveer op het geografische middelpunt van het land en is de hoofdstad van het gelijknamige woiwodschap.
- Het is een jonge stad, die haar stormachtige groei halverwege de negentiende eeuw te danken had aan de textielindustrie.
- Łódź verwierf faam als het Manchester van het Oosten.
- De bevolking steeg van 13.000 in 1840 tot 506.000 in 1913.
- De stad was in 1892 het decor van de eerste algemene staking in Polen.
- Aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog was Łódź een van de dichtstbevolkte steden ter wereld.
- Łódź heeft een van de grootste joodse begraafplaatsen (180.000 graven) van Europa.
- Aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog was ruim 34% van de inwoners joods.
- In 1939 bezette nazi-Duitsland de stad, die in 1940 Litzmannstadt ging heten, naar generaal Karl Litzmann.
- Meer dan 300.000 mensen kwamen in het Getto van Łódź te wonen, dat in augustus 1944 vernietigd werd.
- Slechts negenhonderd mensen overleefden.
- Karakteristiek in het stadsbeeld zijn de textielfabrieken en fabrikantenvilla's in neostijlen en jugendstil.
- Daartoe behoort de villa van Leopold Rudolf Kindermann (ulica Wólczańska 31), een van de belangrijkste jugendstilgebouwen in Polen.
- De Witte Fabriek (ulica Piotrkowska 282) staat symbool voor de geschiedenis van de textielindustrie, die van heinde en verre (Duitsland, Rusland, Oostenrijk) arbeiders aantrok.
- Interessant is ook het Grand Hotel (ulica Piotrkowska 72), een eeuw geleden een van de grootste en voornaamste hotels in Europa.
- Aan de ulica Piotrkowska staan nog vele andere belangwekkende gebouwen.
- Deze straat meet ruim vier kilometer en is een van de langste winkelstraten in Europa.
- Dankzij haar centrale ligging heeft de stad een luchthaven en het grootste goederenstation van Polen. Het is tevens een belangrijke handelsstad (beurzen).

De naam Łódź

- Łódź betekent letterlijk boot.
- Dit komt tot uiting in het wapenschild en de vlag van de stad.
- Over de oorsprong van de naam bestaat geen zekerheid.
- Er is een hypothese welke stelt dat de naam van de stad afstamt van het riviertje Łódka, dat kleine boot betekent.
- Het is echter allerm minst zeker dat deze hypothese juist is.
- Andere hypothesen zijn dat de naam Łódź afstamt van de Slavische voornaam Włodzisław of van het oud-Poolse begrip łozina, dat wilg betekent.

Kunst en cultuur

- Łódź is de hoofdstad van de Poolse film.
- Regisseurs als Krzysztof Kieślowski, Roman Polański en Andrzej Wajda studeerden er aan de Filmacademie.
- Wajda wijdde zijn film The Promised Land aan de opkomst van de stad.

Musea

- Łódź heeft een belangrijk museum voor moderne en hedendaagse kunst, het Muzeum Sztuki w Łodzi, met veel aandacht voor het constructivisme.

  Kreuz: Piotrków Trybunalski-Północ	A1	>	S8
		>	

Rzgów - Piotrków Tryb. Via de **A11**

  Kreuz: Węzeł Róża	S14	>	S8
		>	

 Łask 12	S8
--	-----------

Łask

- Łask is een stad in het Poolse woiwodschap Łódź, gelegen in de powiat Łaski.
- De oppervlakte bedraagt 15,33 km², ± 18.029 inwoners (2013).
- Nabij de stad ligt een basis van de Poolse luchtmacht die er met F-16-gevechtsvliegtuigen opereert.

 Zduńska Wola-Karsznice	S8
--	-----------

🇵🇱 Zduńska Wola	S8
------------------------	-----------

Zduńska Wola

- Zduńska Wola is een stad in het Poolse woiwodschap Łódź, gelegen in de powiat Zduńskowolski.
- De oppervlakte bedraagt 24,58 km², ± 44.671 inwoners (2005).
- In Zduńska Wola werd Maximiliaan Kolbe geboren, die inmiddels ook stadspatroun van de stad is.

🇵🇱 Sieradz-Wschód 83	S8
------------------------------------	-----------

🇵🇱 Sieradz-Południe 12	S8
--------------------------------------	-----------

Sieradz

- Sieradz is een stad in het Poolse woiwodschap Łódź, gelegen in de powiat Sieradzki, bij de rivier de Warta.
- De oppervlakte bedraagt 51,22 km², ± 44.326 inwoners (2005).

Stadsnaam

- De naam van de stad is waarschijnlijk afkomstig van de voornaam "sirorad".
- In de 12de eeuw werd de naam "Siradia" gebruikt.
- Na die tijd werd de huidige naam, Sieradz en Siradz, gebruikt.

🇵🇱 Złoczew 45	S8
-----------------------------	-----------

Złoczew

- Złoczew is een stad in het Poolse woiwodschap Łódź, gelegen in de powiat Sieradzki.
- De oppervlakte bedraagt 13,8 km², ± 3448 inwoners (2005).

🇵🇱 Wieluń 8	S8
---------------------------	-----------

Wieluń

- Wieluń (link=:media: [[:media:|'vielup]] ([[[:image:|info]] / uitleg)) is een stad in het Poolse woiwodschap Łódź, gelegen in de powiat Wieluński.
- De oppervlakte bedraagt 16,9 km², ± 24.453 inwoners (2005).
- De geschiedenis van Wieluń gaat terug tot in de 13de eeuw.
- De stad kreeg z'n stadsrechten rond 1283.

Geschiedenis

- Wieluń is tevens de stad waar de Tweede Wereldoorlog "begon".
- Op 1 september 1939 om 4.40 bombardeerde de Duitse Luftwaffe Wieluń, dat toen op 15 kilometer van de Duitse grens lag, zonder de oorlog te verklaren.
- 70-75% van de stad is toen verwoest en ± 1300 inwoners kwamen daarbij om (ter vergelijking: het bombardement op Rotterdam in 1940 kostte aan 800 mensen het leven).
- De Duitsers gebruikten voor Wieluń in 1940-41 en in 1942-45 de naam Welun, en in 1941-42 de naam Welungen.

 Wieruszów	S8
---	-----------

Wieruszów

- Wieruszów is een stad in het Poolse woiwodschap Łódź, gelegen in de powiat Wieruszowski.
- De oppervlakte bedraagt 5,98 km², ± 8849 inwoners (2005).

  Kreuz: Węzeł Kępno	S11	>	S8
		>	

 Bralin	S8
--	-----------

Bralin

- Bralin is een dorp in het Poolse woiwodschap Groot-Polen, in het district Kępiński.
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Bralin en telt ± 2500 inwoners.

 Syców-Wschód	S8
--	-----------

 Syców-Zachód	S8
--	-----------

Syców

- Syców (Duits: Groß Wartenberg) is een stad in het Poolse woiwodschap Neder-Silezië, gelegen in de powiat Oleśnicki.
- De oppervlakte bedraagt 17,06 km², ± 10.763 inwoners (2005).

 Szczodrów	S8
---	-----------

 Cieśle	S8
--	-----------

25 Oleśnica/Gęsia Górka

S8

Oleśnica - Algemeen

- Oleśnica ([['ɔlɛɛ'ɲitsa]?; Duits: Oels of Öls) is een stad in het Poolse woiwodschap Neder-Silezië, gelegen in de powiat Oleśnicki.
- De oppervlakte bedraagt 20,95 km², het inwonertal ± 36.968 (2005).

Oleśnica/Dąbrowa

S8

Oleśnica - Geschiedenis

- Oleśnica werd in 1189 voor het eerst vermeld en ontving in 1255 stadsrechten van Hendrik III van Silezië.
- Na een verdeling van het grondgebied van de Piasten ontstond in 1312 een zelfstandig hertogdom Oleśnica, dat na de dood van hertog Koenraad X (1492) toeviel aan Bohemen.
- Koning Vladislav II stond het in 1495 af aan de zoons van zijn voorganger George van Podiebrad, Hendrik I en Wenceslaus.
- Na het uitsterven van het Huis Podiebrad (1647) erfde Sylvius Nimrod uit het Huis Württemberg-Weiltingen het hertogdom, dat sindsdien niet meer soeverein was.
- De stad werd in 1730 door een brand grotendeels verwoest.
- Met de verovering van Silezië door Pruisen in de Silezische Oorlogen werd het gebied in 1742 Pruisisch. Het viel in 1792 toe aan de Welfen.
- Met de Pruisische hervormingen van 1807 ging de zelfstandigheid van het hertogdom geheel verloren.
- Met de dood van de laatste hertog, Willem, hield het hertogdom in 1884 op te bestaan.
- Oels industrialiseerde in de negentiende eeuw sterk.
- In 1926 erkende de Pruisische overheid het gebied, dat van 1884 tot 1918 steeds aan de Pruisische kroonprins was toegekend, als privébezit van kroonprins Wilhelm.
- De stad werd in 1945 grotendeels verwoest en in datzelfde jaar door de Sovjet-Unie aan Polen afgestaan.
- Oleśnica werd hierna her bevolkt met Polen en wederopgebouwd.

Łozina

S8

Łozina

- Łozina is een dorp in de Poolse woiwodschap Neder-Silezië.
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Długołęka.

 Wrocław-Psie Pole	S8
---	-----------

Wrocław - Algemeen

- Wrocław (Geluidsfragment ['vrɔtswaf] (info / uitleg); Duits: Breslau, Silezisch Duits: Brassel, Tsjechisch: Vratislav, Latijn: Vratislavia) is een stad in Centraal-Europa in het zuidwesten van Polen, gelegen aan de rivier de Oder.
- In Wrocław kruisten twee belangrijke handelsroutes - Via Regia en Barnsteenroute. De stad behoorde tot de Hanze.
- Wrocław is de belangrijkste historische stad van Silezië en was de hoofdstad van de Pruisische provincie Neder-Silezië.
- Tegenwoordig is Wrocław de hoofdstad van Neder-Silezië woiwodschap.

- Wrocław telt ± 632.996 inwoners (31 december 2010), waarmee het de vierde stad van Polen is. In 1871 was Breslau de derde stad van Duitsland, na Berlijn en Hamburg.

- Wrocław was gastheer van Eurobasket mannen 1963, Eurobasket mannen 2009, Europees kampioenschap volleybal vrouwen 2009, Europees kampioenschap voetbal 2012.
- Tevens is de stad de Culturele hoofdstad van Europa in 2016 en locatie van de Wereldspelen 2017.

Voor aanvullende informatie zie Website BusTic.

A8

 Kreuz: Wrocław-Południe	A4	> >	S8
---	-----------	--------	-----------

 Kobierzyce	S8
--	-----------

Kobierzyce

- Kobierzyce (Duits: Koberwitz) is een dorp in het Poolse woiwodschap Neder-Silezië, in het district Wrocławski.
- De plaats maakt deel uit van de gemeente Kobierzyce en telt ± 1600 inwoners.